

A Phenomenological Analysis of the Problems Encountered by School Principals in Providing Financial Resources and Their Solution Proposals

Bünyamin AĞALDAY, Mardin Artuklu University, ORCID ID: 0000-0003-0128-5055

Mehmet GÜL, Ministry of National Education, ORCID ID: 0000-0003-0820-4342

Abstract

This study examines the problems of school principals in providing financial resources to the school and the solution proposals for these problems. The research employed a qualitative phenomenological research design. The research was carried out in the 2021-2022 academic year. The study group consists of fifteen kindergarten, primary and secondary school principals in Diyarbakır. Maximum variation sampling method was used to select school principals. The study data were collected with semi-structured interview method. The data were analyzed by descriptive analysis and content analysis. As a result of the research, it has been seen that there is a financial problem at all levels. Still, this problem is more prominent in pre-school education institutions that are not within the scope of compulsory education and therefore do not allocate financial resources. It has been understood that school principals spend too much time creating a source of finance and therefore cannot adequately perform their other essential duties. School principals see insufficient funds allocated to schools and the failure of parent-teacher associations to fulfill their crucial obligations as the source of financial problems. On the other hand, it was concluded that financial issues reduce the motivation of school principals and negatively affect the performance of teachers. School principals stated that, first of all, each school should have its budget in solving the financing problem. School principals believe that the public should be informed about contributions to schools by creating a positive perception through print, broadcasting, and internet media. For policy makers, it has been suggested by researchers to prepare a school-based budget.

Keywords: funding, school principal, donation, kindergarten, primary school, secondary school

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 1, 2022
pp. 155-177

DOI:10.17679/inuefd.1060449

Article Type
Research Article

Received
20.01.2022

Accepted
16.04.2022

Suggested Citation

Ağalday, B., & Gül, M. (2022). A phenomenological analysis of the problems encountered by school principals in providing financial resources and their solution proposals. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(1), 155-177. DOI:10.17679/inuefd.1060449

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The inadequacy of the resources required for education causes negativity in reaching the purpose of education and getting the desired results. Therefore, it is important to provide sufficient financial resources to schools to continue education and training processes. The studies (Çetin, 2019; Çevik, 2019; Çinkır, 2010) conducted in Turkey regarding the problems faced by school administrations indicate that the most critical issue is the lack of financial resources. When studies focusing on economic problems in schools in Turkey are examined, it is seen that these studies are based on the perceptions of school principals. Based on the studies (Altunay, 2017; Hoşgörür & Arslan, 2014; Kayıkçı & Akan, 2014; Özer et. al., 2015; Toker Gökçe & Uslu, 2018; Yıldız, 2018), regarding the financial problems experienced in schools, it is understood that schools in Turkey have problems finding financial resources and that these problems negatively affect schools, especially school administrators. These studies were mainly carried out in a single stage. However, the present study was conducted in kindergarten, primary and secondary schools. Unlike other studies, the kindergarten level is also included. In this context, in line with the data to be obtained in the research, besides determining which problems preschool, primary and secondary school principals face in providing financial resources to their schools, there will also be a comparison opportunity between levels. Thus, it will be ensured that the financial problems in schools are handled holistically. In addition, the fact that school principals, as the actors most affected by the financing problems, will be asked for solutions to the financing problems is another factor that makes the research important. On the other hand, the fact that the negative effects of the financial problems in schools and the actors taking part in this process will be investigated is another factor that makes the research unique and important.

Purpose

This study aims to examine financial resource problems in kindergarten, primary and secondary schools based on school principals' perceptions and evaluate suggestions for solving these problems.

Method

In this study, phenomenology, one of the qualitative research models, was used. The phenomenological design is an approach used to explore and examine the perceptions of individuals based on their experiences (Creswell, 2013). The study group of this research consisted of 15 school principals working in public kindergartens, primary and secondary schools in the Çınar district of Diyarbakır province. Maximum variation sampling method was used to select school principals. Accordingly, school principals working at different levels were included in the study. The study data were collected with semi-structured interview method. The data collected in the research were analyzed in accordance with the "descriptive analysis" and "content analysis" techniques. In order to ensure validity and reliability, after the analysis of the data of all participants was completed, all coded interviews were requested to be recoded by a different coder. In addition, the obtained interview texts were sent to the participants for member checking.

Findings

The financial resources at the school consist of canteen incomes and kindergarten fees within the school and limited allowances and donations from the district national education directorates in case of need outside the school. The difficulties encountered in obtaining financing are grouped under legislation, environment, and indifference. While the principal, vice-principals, volunteer teachers, parent-teacher associations, and class representatives contribute to the funding of the school, it has been reported that the parents of the students and the shopkeepers play an important role outside the school. While there are problems in meeting the basic needs in the school due to the lack of financing, it has been found that the educational activities cannot be carried out adequately. For the solution of the financing problem, school principals stated that, each school should have its budget. In addition, they suggested that local governments should take an active role in the financing of schools regarding donations to the school. School principals believe that the public should be informed about contributions to schools by creating a positive perception through media.

Discussion & Conclusion

It has been observed that kindergarten, primary, and secondary school principals have same problems in financing their schools. However, it has been observed that these problems are more evident in kindergartens, which are not within the scope of compulsory education and therefore do not allocate financial resources. It can also be stated that financial problems in pre-school institutions do not cause different issues compared to other levels. Pre-school education institutions can maintain their education processes at a minimum level with parent fees. It can be said that the most important factor in eliminating the financing problems is the parents of the students and the school-parent union after the school principal. However, there are some difficulties in creating financing resources despite all efforts. Not allocating enough funds to schools is one of these difficulties. On the other hand, although it is an important actor, the indifference of parent-teacher associations in some schools is another difficulty. However, in overcoming financial challenges, the importance of school-parent cooperation has clearly emerged. The fact that school principals spend too much time creating a source of finance reduces their motivation and makes it difficult for them to focus on the management processes in the school. On the other hand, financial problems negatively affect teachers' performance. It has been observed that some schools have difficulties meeting even their basic needs. In this case, it would be inappropriate to expect these schools to work on quality and focus on student's academic and social activities. School principals believe that, first of all, each school should have its budget in solving the financing problem. In addition, they made some suggestions about the need for parents and local governments to be actively involved in the process. They emphasized the importance of the media in solving the financing problem.

Okul Müdürlerinin Finansal Kaynak Sağlamada Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Fenomenolojik Bir İnceleme

Bünyamin AĞALDAY, Mardin Artuklu Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0003-0128-5055

Mehmet GÜL, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0003-0820-4342

Öz

Bu çalışma, okul müdürlerinin okula finansal kaynak sağlamada yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini incelemektedir. Çalışma, nitel araştırma yönteminin fenomenoloji deseniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu, Diyarbakır'da görevli on beş anaokulu, ilkokul ve ortaokul müdüründen oluşmaktadır. Okul müdürlerinin seçiminde, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veriler, betimsel analiz ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, bütün kademelerde finansman sorununun yaşandığı ancak bu sorunun, zorunlu eğitim kapsamında bulunmayan ve bu nedenle maddi kaynak ayrılmayan okul öncesi eğitim kurumlarında daha belirgin yaşandığı görülmüştür. Okul müdürlerinin, finansman kaynağı yaratmak için fazla zaman harcadıklarını ve bu nedenle diğer önemli görevlerini yeterince yapamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Okul müdürleri, finansman sorunlarının kaynağı olarak, okullara yeterince ödenek ayrılmaması ve okul aile birliklerinin sorumluluklarını yerine getirmemesini görmekte-dirler. Bununla birlikte, finansman sorunlarının, okul müdürlerinin motivasyonu düşürürken, öğretmenlerin de performansını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Okul müdürleri, finansman sorununun çözümünde, her şeyden önce, her okulun kendi bütçesinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Yanı sıra, okula yapılacak bağışlar konusunda, yerel yönetimlerin okulların finanse edilmesinde aktif bir rol alması gerektiğini önermişlerdir. Araştırmacılar tarafından politika yapıcılara yönelik, okul temelli bütçe hazırlanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: finansman, okul müdürü, bağış, anaokulu, ilkokul, ortaokul.

Önerilen Atıf

Ağalday, B. & Gül, M. (2022). Okul müdürlerinin finansal kaynak sağlamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin fenomenolojik bir inceleme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 155-177. DOI: 10.17679/inuefd.1060449

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 1, 2022
ss. 155-177
DOI:10.17679/inuefd.1060449

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
20.01.2022

Kabul Tarihi
16.04.2022

Okul Müdürlerinin Finansal Kaynak Sağlamada Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Fenomenolojik Bir İnceleme

Eğitim hakkı, yasalarla teminat altına alınan temel bir sosyal haktır. Yasalarla teminat altına alınmasına rağmen, vatandaşların eğitim haklarından faydalanabilmeleri, ülkede uygulanan kalkınma programları ve eğitim politikalarına bağlıdır. Ancak, söz konusu programların ve politikaların hayata geçebilmesinin, eğitime ayrılan kaynaklarla ilişki olduğu söylenebilir.

Türkiye’de eğitim finansmanının büyük kısmı kamu kaynakları tarafından karşılanmaktadır (Gümüş ve Şişman, 2014). Son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı’nın bütçesinin, merkezi bütçeye oranında önemli bir artış olmasına rağmen, öğrenci başına yapılan harcamaların ortalaması dikkate alındığında, Türkiye hala OECD ortalamasının altındadır (Korlu vd., 2021). Bu artış oranları yeterli olmamakla beraber her yıl hızla artan öğrenci sayıları ve bu artışa bağlı olarak ihtiyaç duyulan derslik, araç-gereç ve materyal eksikliği, eğitim-öğretimde ciddi bir kaynak ihtiyacı doğurmuştur. Eğitim için gerekli olan kaynakların yetersizliği, eğitimin amacına ulaşmasında ve istenilen sonuçların alınmasında olumsuzluğa sebep olmaktadır. Dolayısıyla, eğitim-öğretim süreçlerinin devam ettirilebilmesi için okullara yeterli finansal kaynakların sağlanması önem arz etmektedir.

Okul yönetimlerinin karşılaştığı sorunlara ilişkin Türkiye’de yürütülen çalışmalar incelendiğinde, en önemli problemin, finansal kaynak yetersizliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çetin, 2019; Çevik, 2019; Çinkir, 2010). Finansal kaynağın temini ve verimli bir şekilde kullanılması, okul yöneticilerinin en önemli sorumluluklarından biridir (Gümüş ve Şişman, 2014). Bununla birlikte, yapılan bir araştırmada, okulların finansal problemlerinden en çok okul yöneticilerinin olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır (Yıldız, 2018). Finansman sorunlarından en çok okul müdürlerinin etkilenmesi doğaldır. Oysaki okulun gelişmesinde okul müdürlerinin çok önemli bir rolü olduğu ifade edilebilir. Okul müdürleri, başarılı okul reformlarının ve yenileşme girişimlerinin anahtar unsurları olarak görülmektedir. Dolayısıyla, okuldaki finansal problemlerin çözülmesinde de okul müdürlerinin olumsuz etkilenmelerinin önüne geçilmesi gerekir. Bu olumsuzluktan etkilenmeme, yine okul müdürlerinin çabalarına bağlıdır. Çünkü finansal kaynakların elde edilmesinde, okul müdürlerinin çabaları çok önemlidir. Zoraloğlu ve diğ. (2004) tarafından yapılan araştırmada, okul yöneticilerinin okula finansman sağlamada yetersiz kaldığı ve bu nedenle okulda eğitim için gerekli olan uygun ortamı sağlayamadıkları saptanmıştır. Okul yöneticileri, finansman sorununun çözümü için farklı kaynak arayışlarına başvurmaktadır. Hoşgörür ve Arslan (2014) tarafından yapılan araştırmada, okul müdürleri finansman sorununun çözümü için okul bahçelerini kiralama, kantin gelirleri, gezilerden artan para, yılsonu eğlenceleri ve kermesler aracılığıyla kaynak yarattıklarını ifade etmişlerdir. Ancak farklı arayışlar, toplum nezdinde hoş karşılanmamakla birlikte, okul müdürünün imajını da zedeleyebilmektedir. Yıldırım’ın (2020) yaptığı araştırmada da okul müdürlerinin finansman sorunlarının çözümü için arayış içerisine girmesinin, onların imajını zedelediğini göstermiştir.

Okullarda Finansman

Eğitimin finansmanı temelde, eğitim hizmetlerinin üretimi ve sunulması için gerekli olan fiziki ve finansman kaynaklarından oluşmaktadır (Gümüş ve Şişman, 2014). “Eğitimin finansmanı, eğitimsel amaç ve gayelere varmak adına gereken parasal kaynakları yaratma ve

bunları eğitim eşitliği ve etkinlik ölçütleri doğrultusunda yayma sürecini oluşturmaktadır (Tural, 2002, s.27)”. Diğer bir ifadeyle eğitim finansmanı, eğitim için ayrılan kaynakların amaçları gerçekleştirme sürecinde dağıtımını sağladığı gibi bu süreçte yer alacak ve etkilenecek olan kişilerin planlama sonucunda eğitim hakkından faydalanabilme şartlarını kolaylaştırır. Kaynakların adil ve planlı olarak insanlara dağıtılması, kaynaklarının verimli bir şekilde kullanımını ve vatandaşların eğitim olanaklarından faydalanmasını sağlamaktadır.

Okulların finansman kaynakları genellikle üç farklı yaklaşım ile temin edilmektedir. Bu yaklaşımlar şu şekilde özetlenebilir (Karakütük, 2011; Kurul, 2002): Birinci yaklaşım olan kamu/doğrudan finansman yaklaşımında; eğitim harcamaları, devletin topladığı vergilerle karşılanmaktadır. Eğitim bir kamusal hizmet sayılmakta ve eğitim harcamalarının tümü devletçe sağlanan vergilerle karşılanmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle, eğitim örgütlenmesini devlet üstlenir. Kamu finansmanının hedefi, bütün öğrencilerin aynı imkânlarla aynı eğitimleri alabilmeleridir. Bu yaklaşımda ekonomik verilerin kullanılması için piyasadaki bilgiler takip edilir ve planlı bir bütçe yapılmaya çalışılır. Fakat kamu kaynaklarının azalması sonucunda, eğitimdeki kalite de etkilenmektedir. İkinci yaklaşım olan özel/kısmi finansman yaklaşımında; eğitim yarı kamusal mal olarak görülmekte ve eğitim için gerekli kaynakların bir kısmı devletçe, bir kısmı da harç vb. ile öğrencilerden alınmaktadır. Bireylerin ücret ödemesi eğitiminde kalitesini artıracak ve yeri geldiğinde hesap da sorabilecektir. Bu sisteminin zararı ise maddi durumu iyi olan vatandaşların diğerlerine göre eğitimden daha fazla faydalanmasıdır. Sonuncu yaklaşım olan karma/dolaylı finansman yaklaşımında, eğitim özel hizmet olarak görülmektedir. Verilen eğitimler için sadece kamunun katkı sağlaması yeterli olmadığından eğitim alan kişiler, şirketler, hayırseverler ve gönüllü kuruluşlar da finansal olarak katkı sağlamalıdır. Bu sistemin temel düşüncesi, eğitim alanların niteliğinin artması aynı zamanda kaynaklarında tüketilmeden başka alanlarda kullanılabilmesidir.

Türkiye’de eğitim harcamaları daha çok vergilerle karşılanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, ağırlıklı olarak devlet bütçesi, okullara finansman sağlamada etkilidir. Eğitimin toplumsal önemi ve bireysel finansmanla yeterince kaynak sağlanmasının zor olması, devletin bu konuda finansman sağlamasını zorunlu kılmaktadır (Gümüş ve Şişman, 2014). Devlet kaynaklarının ana finansman kaynağı olmasında, ilköğretimin zorunlu olmasıyla da ilişkilidir. Bu doğrultuda ilköğretiminin finansal kaynakları yasayla belirlenmiştir. 222 sayılı ilköğretim ve Eğitim Kanunu’nun 76. maddesinde finansal kaynak sağlama yöntemleri belirtilmiştir. Bunlar; devlet gelirlerinin en az % 3’ü, özel idare bütçelerinin en az % 20’si, köy okullarına tahsis edilen arazi ve bahçelerin gelirlerinin en az % 10’u, mahkemeler tarafından verilen para cezaları, Vakıflar Genel Müdürlüğü’nce belirlenen hisseleri oranında, iktisadi devlet teşekkülleri, özel kurumlar ve hayırseverlerce verilen bağış, para ve mallar, faizler, hurda eşyalar, kullanılmayan arsalar ile müteahhitlerden alınacak gecikme ve benzeri tazminatlar şeklinde sıralanmaktadır (MEB, 2013). Ancak, okul öncesinde finansman durumu ilköğretimden farklıdır. Türkiye’de okul öncesi, zorunlu eğitimin dışında yer aldığı için, okul öncesi kurumlarının sadece fiziksel ihtiyaçları karşılanmakta, ayrıca maddi ödenek ayrılmamaktadır. Anaokullarının finansmanına ilişkin herhangi bir yasal düzenleme olmamakla birlikte, okul öncesi kademesinin temel finansman kaynağı, ailelerden toplanan bağışlar ve aidatlardan oluşmaktadır.

Türkiye’de okullardaki finansman sorunlarına odaklanan çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların okul müdürlerinin algılarına dayalı oldukları görülmüştür. Diğer taraftan, bu çalışmalardan finansman sorunları ve çözüm önerilerine odaklanan çalışmalar (Altunay, 2017;

Kayıkcı ve Akan, 2014; Özer vd., 2015; Toker Gökçe ve Uslu, 2018) olduğu gibi, finansal kaynakların yönetimi (Hoşgörür ve Arslan, 2014) ilköğretim finansmanın değerlendirilmesi (Yolcu, 2007), eğitim finansmanının okul paydaşları ile ilişkisi (Yıldız, 2018) ve finansman sorunlarında okul yöneticilerinin görev ve sorumluluklarına (Özdere, 2020) odaklanan çalışmalar da mevcuttur. Okullarda yaşanan finansman sorunlarına ilişkin yukarıda anılan çalışmalardan yola çıkarak, Türkiye'deki okulların finansman kaynağı bulmada sorunlar yaşadığı ve bu sorunların okullarda özellikle okul yöneticileri üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu çalışmalar ağırlıklı olarak tek bir kademede gerçekleştirilmiştir. Ancak mevcut çalışma, anaokulu, ilkokul ve ortaokullarda yürütülmüştür. Diğer çalışmalardan farklı olarak anaokulu kademesi de dahil edilmiştir. Bu bağlamda, araştırmada elde edilecek olan veriler doğrultusunda, okul öncesi, ilkokul ve ortaokul müdürlerinin kendi okullarına finansal kaynak sağlama sürecinde hangi problemlerle karşı karşıya kaldıklarının belirlenmesinin yanında, kademeler arasında bir karşılaştırma imkânı da olacaktır. Böylelikle, okullarda yaşanan finansman sorunlarının bütünsel olarak ele alınması sağlanacaktır. Bununla birlikte, finansman sorunlarından en çok etkilenen aktörler olarak okul müdürlerinin, finansman sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin alınacak olmasının yanında yaşanan finansman problemlerinin okullardaki olumsuz etkilerinin ve bu süreçte rol alan aktörlerin araştırılacak olması, araştırmayı özgün ve önemli kılan bir unsurdur. Araştırmada elde edilecek çıkarımların, anaokulu, ilkokul ve ortaokullarda müdürlük yapan veya müdürlüğe yeni başlayacak yöneticilere yol göstermesi ve bu alana dair yapılacak olan çalışmalara katkı sağlaması düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı; okul müdürlerinin algılarına dayalı olarak anaokulu, ilkokul ve ortaokullardaki finansal kaynak sorunlarının incelenmesi ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerileri değerlendirmektir. Bu amaçtan yola çıkarak aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir:

1. Okulların finansal kaynakları nelerdir?
2. Okulların finansman sağlamada karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
3. Okullarda finansman sağlamaya yardım eden aktörler kimlerdir?
4. Okullarda yaşanan finansman sorunlarının okula yansımaları nasıldır?
5. Okul müdürlerinin, okula finansal kaynak sağlanması için çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma modellerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenoloji deseni, bireylerin tecrübelerine dayandırdığı algılarını keşfetmek ve incelemek için kullanılan bir yaklaşımdır (Creswell, 2013). Dolayısıyla, bu araştırmanın fenomenoloji deseninde tasarlanmasının temel gerekçesi, okul müdürlerinin finansman sorunlarına ilişkin deneyimlerine dayanmasıdır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Diyarbakır ili Çınar ilçesinde bulunan resmi anaokulu, ilkokul ve ortaokullarda görev yapan, 15 okul müdürü oluşturmuştur. Okul müdürlerinin seçilmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, anaokulu, ilkokul ve ortaokul gibi farklı kademelerde görev yapan okul müdürleri araştırmaya dahil edilmiştir. Katılımcılara ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1*Katılımcıların Kişisel Bilgileri*

Rumuz	Mesleki Kıdem	Yöneticilik Süresi	Kademe
A1	9	6	Anaokulu
A2	12	7	Anaokulu
İ1	32	21	İlkokul
İ2	24	16	İlkokul
İ3	16	10	İlkokul
İ4	24	11	İlkokul
İ5	22	11	İlkokul
İ6	13	9	İlkokul
İ7	19	12	İlkokul
O1	21	13	Ortaokul
O2	16	9	Ortaokul
O3	11	7	Ortaokul
O4	13	9	Ortaokul
O5	14	6	Ortaokul
O6	11	4	Ortaokul

Tablo 1’de, katılımcıların mesleki kıdemleri, 9-32 yıl, yöneticilik tecrübeleri ise 4-21 yıl arasında değişmektedir. Katılımcılardan 2’si anaokulu, 7’si ilkokul ve 6’sı ise ortaokulda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Öncelikle, konu ile ilgili literatür taraması yapılarak, beş soruluk bir taslak görüşme formu hazırlanmıştır. Daha sonra, form bir dil uzmanının incelemesine sunulmuş, sorulardaki ifadelerin düzeltilmesi sağlanmıştır. Ardından, görüşme formu eğitim yönetimi alanında uzman iki akademisyenin geribildirimleri doğrultusunda düzenlenmiştir. Son olarak, taslak formun pilot uygulaması, iki okul müdürüyle gerçekleştirilerek, forma son hali verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Bu araştırma için, Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan (08.09.2021 tarih ve 2021/8-3 sayılı kurul kararı) etik izin alınmıştır. Araştırma kapsamında görüşmeler yapılmadan önce katılımcılara araştırma ile ilgili bilgiler verilmiş ve görüşme tarihleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin seçiminde gönüllülük esas alınmıştır. Görüşme yapılmadan önce katılımcılara görüşmenin amacı ve önemi, verilerin nasıl ve nerede kullanılacağını ve görüşmeye katılan kişilere ait bilgilerin gizliliği hakkında açıklamalar yapılmıştır. Katılımcıların e-posta adreslerine araştırma konusu ile ilgili bilgi notları gönderilmiştir. İzinleri dahilinde görüşmelerin ses kaydına alınacağı bilgisi önceden kendilerine verilmiştir. Görüşme isteğini kabul eden okul müdürleriyle iş ve işlemlerini aksatmayacak zaman aralıklarında görüşmeler yapılmasına dikkat edilmiştir. Net bir ses kaydı alabilmek adına görüşme yapılacak ortamın sessiz bir yer olmasına dikkat edilmiştir. Görüşmeler yüz yüze yapılmış olup ortalama 25-40 dakika sürmüştür.

Araştırmada toplanan veriler, “betimsel analiz” ve “içerik analizi” tekniklerine uygun analiz edilmiştir. Betimsel analiz sonucunda elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre özetlenerek yorumlanması yapılır. İçerik analizinde ise betimsel analizde yorumlanan veriler daha detaylı işleme alınmıştır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belirli kodlar ve temalar çerçevesinde gruplandırılır ve bir araya getirilen bu temalar yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Alınan ses kayıtları öncelikle metne dönüştürülmüş, gözden geçirilerek kodlanmış, sonrasında ise kategoriler oluşturularak bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Bu çalışmada geçerlilik ve güvenirliliği sağlamak amacıyla tüm katılımcılara ait verilerin analizi tamamlandıktan sonra kategori ve kod listeleri oluşturulmuş ve kodlanan tüm görüşmelerin farklı bir kodlayıcı tarafından yeniden kodlanması istenmiştir. Oluşturulan kod ve kategori örnekleri, eğitim yönetimi alanında uzman bir akademisyene gönderilerek akran değerlendirmesi yapılmıştır. Bununla birlikte, inandırıcılığı artırmak için, elde edilen görüşme metinleri katılımcılara gönderilerek katılımcı teyidi sağlanmıştır. Buna göre, alıntıların okul müdürlerine doğru gelip gelmediği teyit edilmiştir (Patton, 2005). Verilerin toplanması ve analizi sürecinde yapılanlar, ayrıntılı olarak raporlanarak güvenirliliğin artırılması sağlanmıştır. Yine geçerliliği ve güvenirliliği artırmak amacıyla bulgular kısmında katılımcıların sorulara verdiği cevaplardan direkt alıntılara yer verilmiştir. Etik kurallara uymak adına okulların ve katılımcıların adları gizli tutulmuş, anaokulu müdürleri A1-A2, ilkokul müdürleri İ1...İ7 ve ortaokul müdürleri ise O1...O6 şeklinde kodlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, elde edilen bulgular çözümlenerek, araştırma sorularının sırasına göre sunulmaktadır.

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu için okul müdürlerine, “Okul için finansal kaynaklarınızı nasıl temin ediyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların tamamı, kantin gelirleri ve veli bağışlarının önemini vurgulamıştır. Elde edilen kod ve kategoriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Kod, Kategori ve Frekanslar

Kategori	Alt Kategori	Kod	n	Katılımcılar
Finansal Kaynak Çeşitleri	Okul İçi	Kantin gelirleri	15	Tüm katılımcılar
		Anasınıfı Aidatları	9	A1, A2, İ1, İ2, İ4, İ6, O2, O3, O5
	Okul Dışı	Hayırseverler	8	İ2, İ3, İ4, İ6, İ7, O1, O4, O5,
		Veli Bağışları	15	Tüm katılımcılar
		İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	12	A2, A3, İ1, İ2, İ3, İ4, İ5, İ6, İ7, O2, O3, O5

Okul müdürleri, okulun ihtiyaçları için öncelikle, ellerinde bulunan ve kolay ulaşılabildikleri imkânlarla finansmanı artırmaya çalışmaktadır. Müdürlerle yapılan görüşmelerden, okulların temel finansman kaynaklarının, okul kantin kiralrı, anasınıfı aidatları,

velilerin bir kısmının kayıt esnasında yaptıkları bağışlar, ara sıra sağlanan ve yeterli olmayan, il ve ilçe milli eğitim aktarım payları ile özel kurum ve kuruluşlardan elde edilen yardımlardır. Bu konu ile ilgili okul müdürlerinin bazı görüşleri şu şekildedir:

“Okulumuzda, maddi kaynaklar daha çok velilerin gönüllü yapmış olduğu bağışlardan sağlanıyor.” (İ1)

“İlçe milli eğitimden aldığımız izinle, aylık, dönemlik ya da yıllık olarak velilerden aldığımız aidatlar oluyor. Dileyen veli istediği şekilde aidatı ödeyebiliyor. Bu aidatlar olmazsa, okulun birçok ihtiyacını karşılayamayacağız.” (A1)

“Okulun, boya badana işleri için en önemli gelirimizi, okulumuzun kantin işletmesinden üçer aylık dönemlerle alınan kira payı oluşturmaktadır.” (O1)

“Okulumuz için yeterli mali desteği, velilerden ve ilçe milli eğitimden karşılayamadığımız için okulun yapımında emeği geçen kurumla irtibata geçip okul için kısmen destek alabiliyoruz.” (İ2)

“Okulumuzdaki iki tane anasınıfı şubesi bulunmaktadır. Okul için gerekli olan maddi ihtiyaçların bir kısmını, anasınıfı velilerinin aidatlardan sağlıyoruz.” (O2)

“Finansman eksikliği nedeniyle, kırılan kapı ve camların ücretlerini, bazı zamanlarda fedakârlık gösteren öğretmenlerle karşılıyoruz.” (O3)

“İlçe milli eğitimden, okulumuza bazen kırtasiye bazen de nakit yardımı alabiliyoruz.” (İ7)

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusuna cevap bulmak için müdürlere, “Okullarınıza finansman sağlamada karşılaştığınız zorluklar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde, okulların bütçesinin olmaması ve yöneticilerin şikâyet edilme korkusunun ön plana çıktığı görülmektedir. İlgili kod ve kategoriler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Kod, Kategori ve Frekanslar

Kategori	Alt Kategori	Kod	n	Katılımcılar
Finansman Sağlamada Karşılaşılan Zorluklar	Mevzuat	Okulların bütçesinin olmaması	15	Tüm katılımcılar
		Yasal zorluklar	11	A1, İ1, İ2, İ3, İ5, İ7, O1, O2, O3, O4, O5
		Yöneticilerin şikâyet edilme korkusu	7	A2, İ1, İ3, İ5, İ7, O3, O4
	Çevre	Okulun bulunduğu sosyoekonomik çevre	5	İ1, İ2, O1, O2, O3
	İlgisizlik	Öğretmenlerin ilgisizliği	3	A1, İ1, O3
		Velilerin ilgisizliği	4	A1, A3, A5, O2
		Okul aile birliğinin ilgisizliği	6	İ2, İ3, İ4, İ7, O1, O5

Okullara finansman sağlamada en büyük problem, bağış toplama konusunda olmaktadır. Veliler, okul ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılandığını düşündüklerinden okula

katkı yapmamaktadır. Hatta bazı veliler, il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerini arayıp okul yöneticilerini şikâyet etmektedir. Öğretmenlerden bazıları, gönüllü bağış ve aidat toplama işlemine karşı çıkmakta ve bu durumun yasal olmadığını belirtmektedir. Bu konu ile ilgili okul müdürlerinin bazı görüşleri şu şekildedir:

“Okulumuzun bulunduğu çevre, genellikle maddi imkânsızlık içinde bulunan vatandaşlar oluşturduğundan okula pek katkı sunamıyorlar.” (İ1)

“Velilerden, okula gönüllü bağış yapmalarını istediğimizde bunun pek yasal bir yol olmadığını çünkü devletin okulun bütçesini karşıladıklarını söylüyorlar.” (O1)

“İl ve ilçe milli eğitimden destek istediğimizde kendilerine böyle bir bütçesinin olmadığını ve var olan kaynaklarının çok kısıtlı olduklarının söylüyorlar. Zaten elektrik, su gibi temel ihtiyaçlarımız dışında, okulumuzun bir ödeneği yok. Aidatları bile velilerden toplayınca kadar canımız çıkıyor.” (A1)

“Okulumuzdaki bazı öğretmenler, öğrenci velileriyle iyi bir iletişime sahip olmalarına rağmen finansal kaynaklarla pek uğraşmak istemiyorlar.” (O3)

“Bazı veliler, istenilen bağışın yasal olmadığını, bu nedenle yöneticileri gerekli mercilere şikâyet edeceklerini söylüyor.” (İ5)

“Okulumuzun kendi bütçesi bulunmuyor. En büyük sorunumuz bu diyebilirim. Okulun acil ihtiyaçları oluyor. Müdürlükten (İlçe Milli Eğitim) destek istediğimizde, yardımcı olamayacaklarını söylüyorlar. Çoğu zaman, onarımları kendi cebimizden yapıyoruz.” (İ6)

“Aslında okula finansman sağlamak, okul aile birliğinin sorumluluğundadır. Ancak okul aile birliği bu konuda pasif davranmaktadır. Dolayısıyla, birliğin üstlenmesi gereken görevleri yerine getirmek zorunda kalıyorum.” (İ7)

Üçüncü Araştırma Sorusuna ilişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu doğrultusunda katılımcılara, “Okuluza finansman sağlamaya çalışırken, size kimler yardımcı oluyor?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplar, okul müdürlerine en çok okul aile birliğinin ve esnafın yardımcı olduğunu göstermiştir. Bunun yanında veliler ve gönüllü öğretmenlerin de desteği söz konusudur. Elde edilen kod ve kategoriler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Kod, Kategori ve Frekanslar

Kategori	Alt Kategori	Kod	n	Katılımcılar
Finansman Sağlamaya Yardım Eden Aktörler	Okul İçi	Müdür yardımcıları	4	A2, İ2, İ3, O2
		Gönüllü öğretmenler	6	A2, İ2, İ6, İ7, O1, O3
		Okul Aile Birliği	8	A1, A2, İ1, İ2, İ4, İ7, O1, O2
		Sınıf temsilcileri	3	İ3, O1, O3
	Okul Dışı	Veliler	6	A1, İ4, İ5, O1, O2, O6
		Esnaf	7	A2, İ1, İ4, İ5, İ7, O2, O4

Okul müdürlerinin görüşlerinden elde edilen bulgulardan yola çıkarak, okula her alanda destek veren okul aile birliği başkan ve üyelerinin, velilerle samimi bir diyalog kurmalarının okula ekstra katkı sunduğunu görebilmekteyiz. Yine öğretmenlerce seçilen sınıf veli temsilcileri, hem anasınıflarından hem de diğer şubelerde kaynak sağlamada ve bu kaynağın faydalı kullanılmasında öğretmen ve yöneticilerin işini kolaylaştırmaktadır. Okulda, her konuda müdürün paydaşı olarak görülen müdür yardımcıları ve öğretmenler, hayırseverlerle iletişime geçerek okul ayni ve nakdi bağış toplamada yardımcı olmaktadır. Bu yardımlaşmaya işletmeler, işyeri sahipleri ve esnaf da katılabilmektedir. Bu konuyla ilgili bazı okul müdürlerinin ifadeleri şöyledir:

“Müdür yardımcıları, okul aile birliği ve sınıf öğretmenlerinin seçtiği veli temsilcileri yapmış olduğu faaliyetleriyle çeşitli firma ve işyerlerinden okula kaynak bulma konusunda emek veriyorlar.” (İ2)

“Okul aile birliği ve öğretmenler, ilgili velilere okula yapacakları maddi desteklerin önemini ve gereğini anlatarak onlardan ayni ve nakdi yardım sağlıyorlar.” (O2)

“Özellikle okulumuzdaki idareciler, sosyal medya ve internet üzerinden ulaşabildikleri hayırsever kişi ve firmalardan gerekli araç gereç ve çeşitli kaynak kitapları toplamak suretiyle okula katkı sunuyorlar.” (A2)

“Anasınıfı öğretmenlerimiz ve sınıf temsilcisi, yasal olarak alınan aylık anasınıfı bakım ücretlerini toplamızda yardımcı oluyorlar.” (O3)

“Sınıf öğretmenlerince seçilen ilgili veli temsilcileri, sınıfa lazım olan donatım malzemeleri ve eğitim araç gereçleri için gerekli yardımı velilerden toplayarak sınıfın temiz ve düzenli bir yer olmasına yardımcı oluyor.” (İ5)

“Okul öğretmenlerimiz, çeşitli esnaf ve işyerlerinden mali destek buldukları gibi bazen de kendi ceplerinden okula destek sunuyorlar.” (O4)

Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu doğrultusunda katılımcılara, “Finansman eksikliği, okulda hangi olumsuzlukları yaşamanıza neden oluyor?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların tamamı, finansman eksikliğinde fiziksel eksikliklerden temizlik ve bakım-onarım işlerinin aksadığını belirtmiştir. Bunları, yöneticilerin motivasyonunun düşmesi, ders araç gereçlerinin temini ve öğretmenlerin performansının düşmesi takip etmektedir. Verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen kod ve kategoriler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Kod, Kategori ve Frekanslar

Kategori	Alt Kategori	Kod	n	Katılımcılar
Finansman Eksikliğinde Yaşanan Sorunlar	Eğitimsel	Sosyal Etkinlikler	5	İ2, İ3, İ5, O4, O5
		Projeler	6	İ2, İ4, O1, O2, O4, O5
		Ders araç-gereçlerinin temini	9	A1, A2, İ1, İ2, İ4, İ5, O1, O2, O3
		Öğretmenlerin performansının düşmesi	8	İ1, İ2, İ3, İ7, O1, O2, O4, O6
		Yöneticilerin motivasyonunun düşmesi	10	A1, A2, İ1, İ2, İ3, İ4, O1, O2, O3, O4
		Fiziksel Eksiklikler	Temizlik	15
		Güvenlik	3	İ1, O2, O3
		Bakım-Onarım	15	Tüm katılımcılar

Yapılan görüşmeler sonucunda, maddi imkansızlıklar nedeniyle, okulda gerekli temizliğin yapılmadığı, okul araç gereçlerini ve hijyen malzemelerinin alınmasında zorluklar yaşandığı, okulun eskiyen ve dökülen bölümleri için gerekli tamiratlar ve boya-badananın yapılamadığı, su, kalorifer ve elektrik tesisatlarının bakım onarımlarının sağlanamadığı, sosyal aktivitelerin gerçekleştirilemediği ve projeler için gerekli finansmanın temin edilemediği anlaşılmaktadır. Bu konu ile ilgili okul müdürlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Okulumuzda temel gereksinimler için mali kaynak yeterli olsa da, okulda yapmak istediğimiz bazı sosyal etkinlikler ve projeler için maddi kaynağa ihtiyaç duymaktayız.” (İ2)

“Duyarlı velilerimizin yapmış olduğu bağışlar olmasaydı, okulda su ve elektrik tesisatlarının tamiratını yapamayacak ve gerekli olan temizlik malzemelerini alamayacaktık.” (O2)

“Okulumuzun ihtiyacı olan mali kaynakları, velilerden ve ilçe milli eğitimden tedarik edemiyoruz. Bu nedenle okula güvenlik personeli, güvenlik kameraları ve ders araç gereçlerini alamıyoruz.” (O3)

“Okula kaynak sağlama etkinlikleri, zamanımızın çoğunu alıyor. Bu yüzden motivasyonumuz da düşüyor. Okulun bakım onarım işleriyle uğraşmaktan dolayı, öğretmenlere gerekli olan rehberliği

yapamıyoruz, bu durum okuldaki eğitim öğretimi de etkiliyor.” (İ5)

“Okulun ihtiyacı olan ders araç-gereçlerini alamadığımız için öğretmenler sıkıntı çekiyor. Bu durum, maalesef öğretmenlerin performanslarını da etkiliyor.” (O4)

“Ana sınıfı velilerinden alınan, aylık öz bakım ücretlerini daha çok öğrencilerin araç-gereçlerine harcamamız gerekirken, okul tadilatlarına harcamak zorunda kalıyoruz.” (O5)

“Her türlü olumsuzluk ve mental yorgunluğa sebep oluyor diyebilirim. Finansman kaynağı yaratmada yaşadığımız fiziksel yorgunlukla birlikte zihinsel olarak da yıpranabiliyoruz.” (A2)

“Okulumuzdaki kaynak yetersizliğinden, çalıştırdığım hizmetlilerin parasını ödemekte güçlük çekiyorum.” (İ7)

“Acil ihtiyaçlarımız oluyor, çözemiyoruz. Mesela kapı ve pencere kolu ile camlar kırılıyor, musluklar bozuluyor. Hemen yapmak zorundasınız ama finansman sorunundan yaptırıyoruz.” (O6)

Beşinci Araştırma Sorusuna ilişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci sorusu kapsamında müdürlere, “Okula finansman sağlanması için çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Okul müdürlerinin sundukları çözüm önerileri arasında ağırlıklı olarak, velilerin bağış yapmaya özendirilmesi gerektiği yer almaktadır. Alınan cevaplar doğrultusunda oluşturulan kod ve kategoriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Elde Edilen Kod, Kategori ve Frekanslar

Kategori	Alt Kategori	Kod	n	Katılımcılar
Çözüm Önerileri	Kaynak Ayrılması	Öğrenci sayısına göre okullara ödenek verilmeli	7	İ1, İ3, İ4, O3, O4, O5, O6
		Aylık olarak okullara bütçe sağlanmalı	5	A1, İ2, İ7, O3, O4
		Yerel yönetimler okula finansman sağlamalı	4	A1, İ3, İ5, O4
	Tanıtım	Veliler bağış yapmaya özendirilmeli	9	A1, A2, İ1, İ3, İ4, İ5, O2, O3, O6
		Kampanyalar aracılığıyla kamuoyu bilgilendirilmeli	6	İ3, İ4, İ7, O1, O2, O5
		Bağış için medya aracılığıyla olumlu algı oluşturulmalı	6	A2, İ1, İ4, O1, O3, O6

Okul müdürleri, okullara özgü bütçe oluşturulmasını, kaynak oluşturulurken okulların büyüklüğü, öğrenci mevcudu ve buldukları yerler dikkate alınarak bütçe yapılmasını, devletin oluşturacağı bütçe ile okulların ihtiyaçlarının giderilmesi gerektiğini, okul idarelerinin velilere muhtaç olmamaları gerektiğini belirtmişlerdir. Okullara kaynak sağlanması konusunda yapılan

görüşmelerde müdürlerin bazı çözüm önerileri aşağıdadır:

“Okulumuzun bulunduğu yerleşim alanı konumu itibariyle, okuldaki velilerimizden ve çevreden yeterli maddi desteği göremiyoruz. Bu nedenle, okuluma ayrılan bütçe ile okulumun en temel giderlerini karşılamam da çok zor. Devlet okul müdürlerini, çevreden veya velilerden bir şeyler isteyen ve sürekli muhtaç olan bir pozisyona koymamalı. Okuldaki öğrenci sayılarına göre ödenek gönderilmelidir.” (İ1)

“Bizim görevimiz finansal kaynak bulmak için oradan oraya koşturmak olmamalı, okullara düzenli olarak aylık periyotlarla, belli bir bütçe gönderilmelidir.” (A1)

“Okulların fiziki büyüklükleri ve okuyan öğrenci sayılarının yanı sıra buldukları bölgenin şartları da göz önüne alınarak bütçe oluşturulmalıdır. Yapılacak harcamaların da faturalandırılmış ve şeffaf olması istenmelidir.” (O3)

Okul müdürlerinin bir kısmı ise, yerel yönetimlerinde okulların maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için bütçe ayırması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konuda İ1 kodlu okul müdürünün görüşü şu şekildedir:

“Belediyelerin, okullara öğrenci sayıları ve buldukları çevreyi göz önüne alıp aynı veya nakdi yardımlarda bulunması gerekiyor. Belediyelerimiz eğitime bütçe ayırdıklarını belirtiyorlar fakat ben okulum adına buna şahit olmadım. Belediyelerden eğitime ayrılan katkı paylarının açık, denetlenebilir ve ölçülebilir olması gerektiği kanaatindeyim. Bir kısım ilkokula belediye tarafından yardım yapılıyor, finansal kaynak sıkıntısı içerisinde olan okuluma yardım gelmemesi şaşırtıcıdır.” (İ5)

Okul müdürleri, okula finansal kaynak bulmak için en çok başvurdukları çözüm yolunun, öğrenci velilerinden alınan gönüllü bağış olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan görüşmelerden alınan bazı örnekler aşağıdadır:

“Velilerden, ilkokul için bağış istemeye korkar olduk. İnsanlar, devlet ihtiyaçları karşılıyor, bizden bir şey beklemeyin demekten çekinmiyorlar. Dilencilerin durumuna düşmek istemiyoruz. Günlük birçok masraf yapan veliler, sınıf için ampul bağışında bulunulması istendiğinde, geçim sıkıntılarını dile getiriyorlar. Bağış konusunda basın aracılığı ile kamuoyunu bilgilendirmeli, ihtiyaç sahibi okulların durumları halka tanıtılarak kampanyalar yapılmalı ve insanlar bağışa sevk edilmelidir.” (İ3)

“Okulumun pek çok ihtiyacı olmasına rağmen, velilerimden bağış talep edemiyorum. Bağış istediğimizde ise bakanlık okullara bütçe ayırıyor, para toplamak yasak diye okula muhakkik gönderiliyor. Okuluma, nereden kaynak bulacağımı bilemiyorum. Bu durum eğitimde çeşitli aksamalara da neden oluyor. Bütün ortaokullara ihtiyaçları kadar bir bütçe verilmelidir.” (O5)

“Yazılı ve görsel medya aracılığıyla okullara yapılacak bağışlar ile ilgili

olumlu bir algının oluşturulması gerekmektedir.” (A2)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, okul müdürlerinin okulları için oluşturdukları finansman kaynaklarını, finansal kaynak sağlamada karşılaşılan zorlukları, bu zorluklarla baş etme sürecinde etkili olan aktörleri, finansman sorunlarının okula yansımaları ve okul müdürlerinin finansman problemlerinin çözümüne ilişkin çözüm önerilerini ele almıştır. Elde edilen bulgular, ilgili alanyazın ve araştırma bulguları ışığında tartışılmıştır.

Araştırmanın birinci sorusunda, okulların kendi bütçeleri olmadığı için, okulun ihtiyaçları için farklı finansman kalemleri oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu kalemler, okul içinde kantin gelirleri ve anasınıfı aidatları ile okul dışında ise ihtiyaç halinde ilçe milli eğitim müdürlüklerinin kısıtlı ödenekleri ve bağışlardan ibarettir. Anasınıfı aidatları, anaokulların temel finansman kaynağı olarak göze çarpmaktadır. Ancak bünyesinde anasınıfı bulunan ilkokul ve ortaokullarda, okul müdürlerinin anasınıfları için velilerin ödediği aidatları, okulun geneli için kullandıkları görülmektedir. Farklı araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda, ilköğretim okulları için okul müdürlerinin çeşitli kalemler oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, Toker Gökçe ve Uslu (2018) on beş farklı kalem geliri tespit etmiştir. Diğer taraftan Hoşgörür ve Arslan (2014) ise okul bahçesi, kantin, spor tesisi gibi kira gelirleri, geziler, kermes gibi etkinlikler, bağışlar, çeşitli projeler ve özel sektör yardımları gibi çeşitli kalemlerden okullara finansman sağlamaya çalışıldığını raporlamışlardır. Genel olarak bakıldığında, bağışların önemli bir kalem olduğu ifade edilebilir. Bunun yanında okullar, okul kantinlerinden, sosyal etkinliklerden, özel kurum ve kuruluşlardan da gelir elde etmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusunda, okulların finansal kaynak sağlamada yaşadıkları sorunlara baktığımızda, bu sorunların farklı alanlar ile ilgili olduğu görülmektedir. Öncelikle en önemli sorun, okulların kendi bütçelerinin olmaması olarak görülebilir. Bu sorun, okulda yaşanan diğer finansman sorunlarına kaynaklık etmektedir. Çünkü okulların kendi bütçelerinin olması, okul müdürlerinin farklı kaynak arama girişimlerini azaltabilir. Ancak okulların kendi bütçelerinin olması, kaynak arama ihtiyacını tamamen ortadan kaldırmaz. Çünkü okula has bütçe, her şeyden önce gelir elde etmeyi, gelir ve giderleri planlamayı ve yönetmeyi gerektirir. Ancak mevcut durumda, okullara sadece temel fiziki ihtiyaçlarını karşılamaları için sınırlı da olsa ödenekler ayrılmaktadır. Bu durum, okul müdürlerinin hareket alanını kısıtlamaktadır. Ayrıca, okulların kendi bütçelerinin olması, merkezi yönetime olan bağımlılığını azaltabilir. Dolayısıyla, okulların kendi bütçelerinin olması, okullara ihtiyaç halinde harcama özgürlüğünü tanıyabilir. Mevcut durumda okul müdürleri, kaynak arama sürecinde farklı zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu süreçte, okul müdürlerinin şikâyet edilme korkuları ve yasal zorlukların ön plana çıktığı söylenebilir. Yasal sorunlar, okul müdürlerini çıkmaza sokmaktadır. Çünkü yapılan kaynak sağlamanın, yasal dayanağı bulunmamaktadır. Dolayısı ile mevzuat dışı hareket etmek, okul müdürleri aleyhine çoğu zaman şikâyet mekanizmalarının işletileceği anlamına gelmektedir. Nitekim bu araştırmada okul müdürleri, finansman yaratma çabalarının çoğu zaman öğretmenler ve veliler tarafından şikâyet konusu yapıldığını ifade etmişlerdir. Okul müdürlerine göre bazen bağış adıyla toplanan paralar, aynı zamanda pek çok probleme yol açmaktadır. Okul müdürlerinin çoğu, bağış talep ettiklerinde karşılaşılabilecekleri bazı olumsuz durumlardan yakınmaktadırlar. Müdürlerin, okullarına yapılmasını istedikleri bağışın suç teşkil edebilmesi, onları rahatsız etmektedir. Okulların, ihtiyaçlarını gidermeleri için topladıkları bağışlarla ilgili,

bakanlığın bu kaynağa bazı çekinceler koyması müdürleri zor durumda bırakmaktadır. Üst yöneticilerin tutumları, okulca sağlanan özel gelir kaynaklarını olumsuz etkilemekte ve müdürlerin çatışmayı kontrol etmelerini imkânsız hale getirmektedir. Müdürlerin sosyal statülerinin, çevreden bağış toplama sürecinde olumsuz etkilendiği belirlenmiştir. Devlet okullarında ilköğretim ve ortaöğretimin parasız olması sebebiyle; bazı öğretmenlerin bağış toplamaya istekli olmadıkları, velilerin çoğunluğunun ise okulun tüm ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılandığı düşüncesinde olduğu okul müdürleri tarafından ifade edilmiştir. Yapılan araştırmalarda da okul müdürleri velilerin çoğu zaman haksız ve aşırı şikâyetlerine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Koç, 2012; Özer vd., 2015; Zoraloğlu vd., 2004). Finansman kaynağı yaratılmasında şüphesiz, okulun bulunduğu sosyoekonomik çevreden kaynaklı sorunlar da yaşanabilmektedir. Her ne kadar, gelir düzeyi yüksek olan velilerin yapacağı bağışlar önemli bir finansman kalemi ise de, aksine, gelir düzeyi düşük vatandaşların haklı olarak yapamayacağı bağışlar, sorun teşkil edebilmektedir. Özellikle, sosyo-ekonomik durumu iyi ve gelir seviyesi yüksek olan muhitteki vatandaşlar, okula daha fazla katkı sunarak çocuklarının kaliteli bir eğitim almalarına olanak sağlamaktadır. Yolcu (2007) tarafından yapılan araştırmanın bulguları, mevcut araştırmadaki bulguyu destekler niteliktedir. Anılan araştırmaya göre, okulların finansman kaynakları, okulların sosyoekonomik düzeyine göre farklılık göstermektedir. Çalışmada okullar, alt-orta-üst sosyoekonomik düzeye göre üç gruba ayrılmıştır. Üst gruptaki okulların, finansman kaynağı olarak okul aile birliği aidatlarını, diğer gruptakilere göre daha fazla kullandıklarını göstermiştir. Bu da üst gruptaki okulların farklı finansman kalemlerine ihtiyaç duymayacakları anlamına gelmektedir. Benzer bir durumu, okullara yapılan bağışları ele alan başka bir araştırmada da görmek mümkündür (Yıldırım, 2020). Söz konusu araştırmada, okul müdürlerinin okulun ihtiyaçlarının giderilmesinde, velilerden bağış talep ettikleri, ancak geri dönüşlerin, okulun bulunduğu çevrenin sosyoekonomik düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür. Ancak, Yıldırım'ın (2020) çalışmasında, okul müdürlerinin velilerden bağış talep etmesinin, onların itibarını zedelediği bulgusuna da ulaşılmıştır. Okul müdürünün itibarının zedelenmesi, okulun da imajının zedelenmesine yol açabilmektedir.

Okul müdürlerinin finansman elde etme çabaları, çoğu zaman öğretmenlerin ve velilerin ilgisizliği nedeniyle de olumsuz etkilenebilmektedir. Her ne kadar okul müdürü, bir lider olarak önemli görevler üstlense de ekip çalışmasına ihtiyaç duymaktadır. Veliler ve öğretmenler, okulun önemli paydaşlarıdır. Okulda yaşanan diğer sorunların çözümünde olduğu gibi, finansman sorunlarının da çözümünde, velilerin ve öğretmenlerin katkı sunması çok önemlidir. Aksi takdirde, eğitim-öğretim süreçleri sekteye uğrayacaktır. Okulda bulunan bazı öğretmenler, okul müdürüne gerekli desteği vermemekte ve böyle bir görevleri olmadığını ileri sürebilirler. Aynı zamanda veliler de okul müdürlerinin finansman elde etme çabalarını görmezden gelip, destek vermeyebilir. Hatta veliler zaman zaman engel de olabilir. Yapılacak işin bir plan çerçevesinde düşünülmesi, takım halinde hareket edilmesi ve koordinasyon sağlanması örgütlerin temel süreçlerindedir. Birliktelik, karar alma mekanizmalarında olduğu kadar değerlendirme aşamalarında da devam etmelidir.

Öğretmenlerin ve velilerin ilgisizliğinin yanında, okul aile birliğinin ilgisizliği de, okul müdürlerinin finansman elde etme çabalarının önündeki zorluklardan bir tanesidir. Okul çalışanları ve aileler arasında sürekli iletişim sağlamak ve eğitimi desteklemek için okul aile birlikleri bulunmaktadır. MEB'in güncel Okul Aile Birliği Yönetmeliği'ne göre; okulun bina, derslik, salon ve odaları, bahçe ve eklentilerinin, bakım ve onarımlarının yapılması, teknolojik

donanımlarının yenilenmesi, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alınması, mal ve hizmet satın alınması, millî bayramlar, anma, kutlama günleri, düzenlenecek tören giderlerine katkıda bulunulması, aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarının tutulması, kantin, salon ve benzeri yerlerin işletilmesi gibi görevler, okul aile birliğinin yasal görevleridir. Bunun yanında, okul aile birliğinin önemli bir diğer görevi ise ihale yöntemiyle okul kantin ve varsa bahçesini eğitim öğretimini aksatmayacak şekilde işletmecilere kiraya vermek ve okula gelir kazandırmaktır. Görüldüğü üzere, okul aile birliklerine, okulların bazı gelir kaynaklarını toplama ve okul ihtiyaçları için harcama yetkisi verilmiştir. Ancak Türkiye’de okul aile birliklerinin özellikle finansman konusunda görevlerini etkili bir şekilde yerine getirdiği söylenemez. Hatta finansman konusunda okul müdürlerinin yaşadıkları zorlukların kaynağı, okul aile birliklerinin mevzuattaki görevlerini yerine getirmemesiyle ilişkilendirilebilir. Okul aile birliklerinin mevcut durumu ve uygulamada karşılaşılan sorun alanlarına ilişkin yapılan çalışmada okul aile birliklerinin farklı gerekçelerle yeterince aktif olmadıkları ileri sürülmektedir (Akbaşlı ve Tura, 2019). Bazı araştırma bulguları da bu durumu doğrulamaktadır (Akbaşlı ve Kavak, 2007; Albez ve Ada, 2017; Nural vd., 2014). Ancak çalışmalar, okul aile birliklerinin çok önemli bir pozisyonda bulunduğunu da doğrulamaktadır. Hatta Özer ve diğ. (2015) tarafından yapılan çalışmada okul müdürleri, okul aile birliğinin çok önemli bir rol üstlendiğini ancak uygulamada bazı sorunlarla karşılaşıldığını ifade etmişlerdir. İlgili çalışmada, okul aile birliğinin finansman konusundaki sorumluluğuna rağmen, bu durumdan okul yönetimi sorumlu tutularak, yönetim ile veliler arasında güvensizlik sorunu olduğu raporlanmıştır. Aynı çalışmada, okul aile birliklerinin mevcut yetki ve sorumluluklarını “kâğıt üstünde” kullandıkları, uygulama bütün sorumlulukların okul müdüründe olduğunu da ifade etmişlerdir. Görüldüğü üzere, yukarıda sıralanan iş ve işlemler, okul müdürlerinin yasal sorumluluğunda olmamasına rağmen, müdürlerin üstlenmek ve çözmek zorunda kaldıkları görevlere dönüşmektedirler. Bu durum da okul aile birliklerinin çalışma mekanizmasına ilişkin sorunlar olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusu çerçevesinde ulaşılan bulgularda, okullara finansman sağlamada okul müdürüyle birlikte okul içinde ve dışında başka aktörlerin de katkı sağladığı görülmüştür. Araştırma bulgularına göre okul müdürleri, finansal kaynak bulmak için pek çok sıkıntıya katlanmak zorunda kalmaktadırlar. Okullara sağlanan maddi destek içerisinde, en önemli dış kaynağın, veliler tarafından yapılan gönüllü bağışlar olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında, okul civarındaki esnafın da destekleri olduğu belirtilmiştir. Aslında, esnafın katkı sunması, veli bağışı olarak da değerlendirilebilir. Çünkü okula destek olan esnafın, ilgili okulda veli olma ihtimali yüksektir. Okul içindeki aktörler ise, müdür yardımcıları, sınıf temsilcileri, gönüllü öğretmenler ve okul aile birliğidir. Okul yönetiminin finansal desteklerinden bir tanesi olan okul aile birliğinin desteği, çok önemli ve finansal çözümde kilit rol taşımaktadır. Okul aile birliklerinin yaptıkları etkinlikler ve görüşmelerle desteklerinin üst seviyede olması, okul müdürleri için finansmanın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar, okul-aile işbirliğinin önemini vurgulamaktadır. Örneğin Çelik (2021), araştırmasında, okul yöneticilerinin velilerden okulu sahiplenmeleri, yönetimde söz sahibi olmaları, okul yönetimi ve öğretmenlerle iletişim ve işbirliği kurmalarını beklediklerini raporlamıştır. Akbaşlı ve Diş (2019) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, işbirliğinin okul, öğretmen, veli ve toplum açısından önemli yararları raporlanmıştır. Bunlardan biri de işbirliğinin, okula finansman sağlama noktasında kolaylaştırıcı bir etkisinin olduğu yönündedir. Okullara finansal kaynak sağlamak kadar, bu kaynakları sağlayacak müdürlerin stratejik davranışları ve çevre ile olan

ilişkileri önemli bir yer tutmaktadır. Müdürler, finansman yükünü ancak müdür yardımcıları, okul aile birliği ve öğretmenlerin de desteğini aldığı anda taşıyabilir. Müdürlerin, bir plan çerçevesinde bu desteği, elverişli kaynaklara yönlendirdiği ve görev dağılımı ile sağlanan finansmanların tasarruflu kullandığı söylenebilir.

Dördüncü araştırma sorusunda elde edilen bulgular, finansman sorununun okulda olumsuz etkileri olduğunu göstermiştir. Bu etkiler, ilk olarak okullarda zaruri olan bakım-onarım, güvenlik ve temizlik işleri gibi temel ihtiyaçlar noktasında gerçekleşmektedir. Devletçe sağlanan personel maaşları ile okulların elektrik, su, doğalgaz, telefon ve internet gibi temel ihtiyaçlar dışında diğer bütün işler okul yöneticilerinin boynuna yüklenmiş bir görev durumundadır. Bakanlık, personel maaşları ve genel giderler (okulların elektrik, su, doğalgaz, telefon ve internet gibi) dışında zaruri görülen bakım-onarım, güvenlik ve temizlik gibi önemli işler için okullara bir ödenek göndermemektedir. İhtiyaçlara yeterli oranda mali kaynak sağlanmadığında, işlerinin yürütülmesi sırasında pek çok sorun ortaya çıkmaktadır. Bakanlıkça ilkokullara sağlanan temel ödenekler dışında, diğer bütün ihtiyaçların giderilmesi, okul yöneticileri ve okulda kurulan okul aile birliklerinin parasal kaynak bulma şansına bağlıdır. Okulun fiziki koşullarını düzeltmek için çalışan yöneticiler, öğrenciler için gerekli olan rehberlik ve sosyal aktivitelere zaman bulamamaktadır. Temel ihtiyaçların bile giderilemediği okullarda, eğitim-öğretim faaliyetlerinin kalitesini tartışmak da mümkün görünmemektedir. Mevcut araştırmada, okul müdürleri finansman bulmak için harcadıkları zaman nedeniyle, eğitim-öğretime yeterince vakit ayırmadıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır (Özer vd., 2015; Yıldırım, 2020). Temel ihtiyaçların temin edilememesi, haliyle eğitimsel sorunları da doğurmaktadır. Söz konusu ihtiyaçların temininde, okul müdürlerinin çabası, her şeyden önce okul müdürleri üzerinde olumsuz etki bırakmaktadır. Okul müdürleri, bu süreçte motivasyonlarının düştüğünü, düşük motivasyonla da asıl sorumlukları olan yönetim süreçlerine yeterince odaklanamadıklarını belirtmişlerdir. Benzer bir etki, öğretmenler için de söz konusudur. Okul müdürlerine göre, öğretmenler de temel ihtiyaçlardan yoksun kalınca, motivasyon ve performans düşüklüğü yaşamaktadırlar. Diğer taraftan, gerçekleştirilmesi planlanan projeler ve sosyal etkinlikler de, finansman eksikliği nedeniyle tam anlamıyla yapılamamaktadır.

Araştırmanın son sorusu kapsamında, finansman sorununun çözümü için okul müdürleri birtakım önerilerde bulunmuştur. Okul müdürleri, politika yapıcılarının hayırsever vatandaşları bağış yapmaları konusunda teşvik etmesi ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi için çalışmalar yapılması yönünde hemfikirlerdir. Çünkü kamuoyunda, okullara yeterince ödenek ayrıldığı, okul müdürlerinin ise bağışları gereksiz yere topladığı algısı hâkimdir. Okullar, ihtiyaçlarını kendileri belirlemelidir. Fakat okullara kaynak aktarımı yapıldığında, ihtiyaçlara uygunluk düzeyleri de dikkate alınmalıdır. Yapılan bu araştırmada okul müdürleri, bakanlık ve yerel yönetimlerin okullara bütçe ayırmaları ve okullara hangi ihtiyaçları bulunduğunun sorulmasını gerektiğini önermişlerdir. Bunun yanında, kaynakların etkili ve verimli kullanılabilmesi için okul yönetimleri ve okul aile birliklerinin, bu bütçenin belirlenmesinde ve harcamasında aktif bir rol almaları gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Sonuç olarak, anaokulu, ilkokul ve ortaokul müdürlerinin okullarına finansman sağlamada birtakım sorunlar yaşadığı görülmüştür. Ancak bu sorunların, zorunlu eğitim kapsamında bulunmayan ve bu nedenle maddi kaynak ayrılmayan anaokullarında daha belirgin yaşandığı görülmüştür. Ancak anaokullarında yaşanan finansman sorunlarının, diğer

kademelere nazaran, farklı yönetsel sorunlara daha az neden olduğu ifade edilebilir. Yapılan araştırmada, okul öncesi kurumlarda yönetsel sorunların, diğer kademelere oranla daha az yaşandığı bulgulanmıştır (Demirtaş vd., 2007). Mevcut araştırmada elde edilen bulgu, okul öncesi kademesinde daha az yönetsel sorun yaşanmasıyla açıklanabilir. Okul öncesi eğitim kurumları, veli aidatları ile eğitim-öğretim süreçlerini asgari düzeyde sürdürebilmektedir. Finansman sorunlarının giderilmesinde en önemli aktörün, okul müdüründen sonra öğrenci velileri ve okul aile birliğinin olduğu söylenebilir. Ancak bütün çabalara rağmen, finansman kaynağı yaratılmasında bazı zorluklar göze çarpmaktadır. Okullara yeterince ödenek ayrılmaması, bu zorlukların başında gelmektedir. Diğer taraftan, her ne kadar önemli bir aktör olsa da, bazı okullarda okul aile birliklerinin ilgisiz davranmaları da, bir başka zorluk olarak değerlendirilmektedir. Ancak yine de finansal zorlukların aşılmasında, okul-aile işbirliğinin önemi belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Okul müdürlerinin, finansman kaynağı yaratmak için fazla zaman harcamaları, motivasyonlarını düşürmekte, okuldaki yönetim süreçlerine odaklanmalarını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan, finansman sorunlarının, öğretmenlerin de performansını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bazı okulların temel ihtiyaçlarını bile gidermekte zorlandıkları görülmüştür. Bu durumda, bu okullardan kalite adına çalışmalar yapmaları, öğrencilerin akademik ve sosyal etkinliklere odaklanmalarını beklemek yersiz olacaktır. Okul müdürleri, finansman sorununun çözümünde, her şeyden önce, her okulun kendi bütçesinin olması gerektiğine inanmaktadırlar. Bunun yanında, velilerin ve yerel yönetimlerin sürece aktif bir şekilde dâhil olmaları gerektiğine ilişkin birtakım önerilerde bulunmuş ve finansman sorununun çözümünde medyanın önemini vurgulamışlardır.

Mevcut çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda bazı çıkarımlarda bulunulmuştur. Genel bütçe hazırlanırken, okulların kendi ihtiyaçlarını belirleyebilmesi ve her okulun kendi bütçesinin olması önerilebilir. Diğer bir ifadeyle, okul temelli bütçe hazırlanabilir (Karakütük vd., 2019). Okul bazlı bütçenin hazırlanması, kaynak israfının önüne geçeceği gibi niteliğin artmasını da sağlayacaktır. Finansman eksikliğini gidermek üzere en çok başvuru olan yöntem olan bağışların artması da önemlidir. Aynı zamanda okul müdürlerince temin edilen ve büyük bir kaygıya da neden olan bağış toplama kamuoyunca desteklenmelidir. Ancak, okul yönetimleri ve okul aile birlikleri, bütün gelir ve giderlerini belgeye dayandırmalı ve harcamalar konusunda şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine uygun hareket etmelidir. Okullar, hem yerel yönetim ve hem de sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenebilir. Yerel yönetimler gelirlerin bir kısmını okullara aktarmalı ve okullara ayrılan finansal kaynaklar yasal bir zemine kavuşturulmalıdır. Okullara ayrılan bu bütçelerin okulların büyüklüğüne, öğrenci sayılarına ve buldukları çevrenin sosyo-ekonomik durumlarına göre adil ve şeffaf olarak dağıtılması ve düzenli olarak yetkililerce denetlenmesi önerilebilir. Okul aile birlikleri, okula finansman sağlamaya ilişkin yetki ve sorumluluklarını kullanarak, uygulamada aktif rol almalıdır.

Mevcut araştırma, beraberinde birtakım sınırlılıklar da barındırmaktadır. Öncelikle, araştırmanın yapıldığı bölgede kadın okul müdürü bulunmadığı için, veriler erkek okul müdürlerinden toplanmıştır. Gelecek araştırmalar, kadın okul müdürlerinin de olduğu bir çalışma grubu üzerinde yürütülebilir. Bir diğer sınırlılık, çalışmanın yürütüldüğü kademelerle ilgilidir. Gelecek araştırmalar, lise kademesini de dahil edebilir. Sonucu sınırlılık ise, sadece okul müdürlerinden veri toplanmasıyla ilgilidir. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin finansmana ilişkin görüşleri incelendiğinde, sorunun okul müdürü dışındaki aktörlerden kaynaklandığı görülmektedir. Ancak finansman sorununun oluşmasında, okul müdürlerinin

yeterlilikleri de etkili olmuş olabilir. Dolayısıyla gelecek araştırmalar, katılımcılarını okul m¼d¼rleri dışındaki okulun paydaşlarından seğerek, finansman sorununun kaynağında okul m¼d¼rlerinin rol¼ne odaklanabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için, Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (08.09.2021 tarih ve 2021/8-3 sayılı kurul kararı) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Akbaşı, S. ve Kavak, Y. (2007). Ortaöğretimde okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin bir durum çalışması. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 237-256.
- Akbaşı, S. ve Diş, O. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okul-aile işbirliğinin okul ortamına yararları. *Turkish Studies*, 14(7), 3597-3613.
- Akbaşı, S. ve Tura, B. (2019). Okul aile birlikleri okullara ne getirdi? Neyi değiştirdi? *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1747-1768. <https://doi.org/10.26466/opus.621027>
- Albez, C. ve Ada, Ş. (2017). Okul-aile ortaklığı: Güçlükler, beklentiler, gereksinimler, öneriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 1-18.
- Altunay, E. (2017). Okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda eğitim finansmanı politikaları: Sorunlar, nedenler ve çözümler. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(2), 689-714.
- Çevik, M. S. (2019). Main problems in the school administration and solutions proposed: A qualitative study. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25(3), 509-568. <https://doi.org/10.14527/kuey.2019.013>
- Çevik, S. (2021). İlköğretimde okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi: Beklentiler, sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 4(1),38-50. <https://doi.org/10.53046/ijotem.878174>
- Çinkır, Ş. (2010). İlköğretim okulu müdürlerinin sorunları: Sorun kaynakları ve destek stratejileri. *İlköğretim Online Dergisi*, 9(3), 1027-1036.
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd Edition). Sage, Thousand Oaks.
- Demirtaş, H., Üstüner, M. ve Özer, N. (2007). Okul yönetimde karşılaşılan sorunların öğrenci ve okul ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 421-455.
- Gümüş, E. ve Şişman, M. (2014). *Eğitim ekonomisi ve planlaması (2. baskı)*. Pegem Akademi.
- Hoşgörür, V. ve Arslan, İ. (2014). Okul örgütünün finansal kaynaklarının yönetim sorunu. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 91-102.
- Karakütük, K. (2011). Eğitimin ekonomik temelleri. Sönmez, V. (Editör). *Eğitim bilimine giriş* (157-190). Anı Yayıncılık.
- Karakütük, K., Özdoğan Özbal, E. ve Ulutaş, P. (2019). Okul temelli (bazlı) bütçenin hazırlanmasına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 455-481.
- Kayıkçı, G. ve Akan, D. (2014). İlköğretim kurumlarının mali kaynak sorunları ve okul müdürlerinin çözüm uygulamaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 237-255.
- Koç, M. H. (2012). *İlköğretim kurumlarının finansmanında okul aile birliği modelinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Korlu, Ö., Bakioğlu, M. ve Gencer, E. G. (2021). Eğitim izleme raporu 2021: Eğitim yönetişimi ve finansmanı. *Eğitim Reformu Girişimi*. <https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2021-egitim-yonetisimi-ve-finansmani/>
- Kurul, N. (2002). *Eğitim finansmanı*. Anı Yayıncılık.
- MEB. (2013). *İlköğretim ve eğitim kanunu*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html>
- Nural, E., Kaya, C. ve Kaya, Y. (2013). Okul aile birliklerinin işleyişi, sorunlarına ilişkin yöneticilerin okul aile birliği üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 58-69.
- Özdere, M. (2020). Türkiye’de eğitim finansmanı ve okul finansmanında okul yöneticilerinin görev ve sorumlulukları. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 6(23), 686-697.

- Özer, N., Demirtaş, H., Ateş, F. (2015). Okulların mali durumlarına ve bütçe yönetiminde yaşanan sorunlara ilişkin müdür görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*. 6(1), 17-39. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.17651>
- Patton, M.Q. (2005). *Qualitative research*. Sage, Thousand Oaks.
- Toker Gökçe, A. ve Uslu, Ö. F. (2018). İlkokullarda okul müdürlerinin mali kaynak gerektiren ihtiyaçları karşılama yolları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 315-334. <https://doi.org/10.17679/inuefd.311995>
- Tural, K. N. (2002). *Eğitim finansmanı*. Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, Y. (2020). *Okullara yapılan bağışlar* (Yayımlanmamış yüksek lisans proje ödevi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2018) *Neoliberal ekonomi uygulamalarıyla eğitim finansmanı ve okul paydaşları ilişkisinin değişimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yolcu, H. (2007). *Türkiye’de ilköğretim finansmanının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zoraloğlu, Y. R., Şahin, I. ve Fırat, N. S. (2004). İlköğretim okullarının finansal kaynak bulmada karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlüklerin okula etkileri. *Eğitim, Bilim, Toplum*, 2(8), 4-17.

İletişim/Correspondence

Dr. Bünyamin AĞALDAY

bunyaminagalday@artuklu.edu.tr

Mehmet GÜL

mehmetgul216347@gmail.com